

# Beat the heat – verslag interactief moment

## 1. Groep blauw (reeds actief hittebeleid): o.a. stad Hasselt & Mechelen

Waarom werkt jullie bestuur rond hitte? Wat was de motor of aanleiding om aan de slag te gaan met hittemaatregelen?

- Op initiatief van klimaatteam
- Subsidiegedreven: als bestuur de financiële opties ziet als wortel kan het
- Bestuur = pro adaptatie, urgentie is duidelijker in grotere steden
- Bestuursakkoord: (geen historische kennis hoe dit er in kwam),
- Milieu & energie > SURE 2050
- Er is in verstedelijkte gebieden meer vraag naar dan in groenere buitengebieden.

Hoe worden deze maatregelen gefinancierd?

- Strategio, maar nood aan extra VTE om in te schrijven op project calls, nodig om op elke tram te kunnen springen,

Welke dienst is hier koploper/trekker?

Mechelen: klimaatteam, maar eigenlijk zou bouwteam dit moeten trekken

Hasselt: verschillende diensten trekken projecten, maar het klimaatteam integreert

Lessons learned (struikelblokken, must-haves, nice-to-have, tips)

- Zoeken naar ideaal moment in ontwerpproces om dit eventueel bij te sturen (moeilijk schipperen tussen “te vroeg, nog te vaag idee van plannen” en “te laat, alles is al beslist of zelfs na uitvoering”
- Niet enkel curatief, maar ook preventief werken ‘je kan als bestuur 2000 bomen planten, maar als je niet bijhoudt hoeveel er worden gekapt, kan je op netto 0 eindigen.
- Beleidsdoelstellingen zijn moeilijk te formuleren en met cijfers te vertalen en te staven. Groot probleem dat het over meerdere legislaturen moet lopen.

Welke acties zouden jullie in de toekomst nog willen ondernemen? Welke ondersteuning mist er nog?

- Koele plekken in kaart brengen (vb. Parken, kerken, musea, ...)
- VTE om in te tekenen op project calls

Wat kan een aanleiding/trigger zijn voor gemeenten om aan de slag te gaan met hittemaatregelen?

Samenwerkingsverbanden tussen kennisinstellingen om nieuwe inzichten te krijgen waarvoor hittestress vermeden moet worden.

Welke acties stimuleren/suggereren jullie?

- Wijkgerichte samenaankopen, vb. isolatie
- Groenindex: enkel volle grond telt
- Hasselt: Wij nemen voor de stadsontwikkeling alles op in RUP, en we werken met 5 leefkwaliteitsparameters waaraan het project moet voldoen. Bv groen met een parkeerruimte onder telt niet mee als groen. Andere parameters zijn sociale noden. We kijken waar het komt komen ook. Als het al bij een groen park ligt zullen we bv eerder inzetten op sociaal wonen. We kijken wat belangrijk is per specifiek gebied. Deze parameters zijn nog maar pas opgesteld. We hebben hier over verschillende jaren intern veel over gediscuteerd. Nu zijn we deze aan het implementeren. Jammer van het verlies van flexibiliteit wel.

Op welke financieringskanalen deed je beroep?

- Europese projecten
- Bovenlokale besturen subsidies
- Vlaamse projecten
- Eigen inbreng

## 2. Groep groen (we doen al wat maar eerder latent)

Welke acties /maatregelen lopen goed? En hoe verhoudt zich dat tot het beleid?

- Integratie van o.a. thema 'schaduw' binnen beleidskader Publieke Ruimte (opmaak ['beleidskader](#) belevings- en ontmoetingsweefsel Dilbeek
- Hemelwaterplan en opmaak droogteplan voorzien komende legislatuur
- Actualisatie hitteplan in kader van warme dagen [Voorbeeldproject Groot-Bijgaarden Groent!](#) ([dilbeek.be](http://dilbeek.be))
  - gekozen wijk met hoge kans op hittestress en wateroverlast
  - fase 1: gratis advies bij particulieren; fase 2: controleren en handhaven op illegale verharding
  - I.s.m. met 3wplus
- Groepsaankoop onthardingsproject- samenaankoop ["Grijs uit, Groen in"](#) (i.s.m. Interleuven)
- Sensibilisatie en communicatie: Infosessies en adviezen: 'mijn tuin is koel' (i.s.m. Incovo / Interza): Catalogus NatuurBuur
- Deelname Tegelwippen
- Bomenbeleidsplan
- Tuinrangers
- Regenwatercoach
- Groenblauw netwerk, incl. Trage wegen, vb. In kader van leefbuurt Paloke (Dilbeek)
- Meenemen van adaptief beleid in nieuwe ontwikkelingen

- Zoveel mogelijk groen bij wegenis

#### Aanbod provincies en partners

- Hittekwetsbaarheidskaarten (LOGO)
- opmaak warmteactieplannen vanuit gezondheid (LOGO)
- (gratis) projectaanbod en Raamovereenkomst quick-wins blauw- groene inrichting (Vlaams-Brabant)
- Campagne 'Behaag je tuin' (Vlaams-Brabant ism Regionale Landschappen)
- Inschakeling en financiering Tuinrangers binnen SP Walden (Vlaams-Brabant)

#### Financiering

- Vaak inzet van projectsubsidies  $\leftrightarrow$  maar maakt ook moeilijk voor kleinere gemeenten die geen tijd of personeel hebben om projectsubsidies aan te vragen (Deinze)
  - Subsidiemanager is een betalende tool. Niet veel gemeenten maken hiervan al gebruik.
- Middelen LEKP – maar eerder beperkt
- Werkwijze: personeelsmiddelen koppelen aan investeringskosten
- Integratie in reguliere werking van diensten (vb. openbare werken). Veel kansen, maar nog niet altijd voldoende doorgedrongen bij collega's
- Eigen middelen

#### Welke acties zouden jullie nog kunnen inzetten? (laaghangend fruit, KT/LT)

- Het in kaart brengen van koele plekken in stad/gemeente
- Verticale tuinen, daktuinen, waterbuffering, waterinfiltratie, vergroening speelplaats
- Daadwerkelijk gebruiken van VMM tools.
- Kleine acties => KT
  - Extra bomen planten vanuit LEKP subsidie
  - Bloembakken verplanten met 2de aanplant

#### Welke stakeholders zouden jullie zeker betrekken? Wie zijn jullie belangrijke partners?

- Provincies, intercommunales
- LOGO's
- Regionale landschappen= goede partner, Natuurpunt, natuurverenigingen, burgers vb. Via formulier op website waarin de burger kan aangeven waar er meer groen moet komen, ...

#### Hoe zouden jullie dit verwezenlijken?

- Projecttool inzetten voor privé-ontwikkelaar?

#### Welke ondersteuning/aanbod hebben jullie op dit moment nodig om verder te gaan met de integratie van hitte in jullie beleid?

- Vraag aan hogere overheden om adaptatie maximaal te integreren in alle beleidsdomeinen

- In overleg gaan met nutsmaatschappijen om te zien hoe adaptatiemaatregelen kunnen gecombineerd worden met alles rond ondergrondse leidingen. Veel winst te boeken. Gemeenten willen voorbeelden geven maar moeten ook de kans krijgen omdat te doen.
    - Subsidierelement wordt hier het beste uitgebreid
  - Provincies: gemeenten krijgen subsidies voor fietspaden / fietssnelwegen. De opgenomen criteria sluiten niet altijd volledig aan bij de doelstellingen rond adaptatie en water. Vraag tot betere afstemming (zie ook provinciale doelstellingen klimaatbeleid en HWDP)
  - Integratie van NBS (Nature Based Solutions) niet altijd aanwezig in Hemelwater- en droogteplannen. Zie wel goed voorbeeld waterplan stad Antwerpen
  - Communicatie, vb. Logo's
  - Stedenbouwkundige regels opleggen van hogerop. Maximaal behoud van open ruimten, beschermen van bestaande bomen (zowel in bosverband als langs de straat en in privétuinen) afschaffing van de vrijstelling binnen 15 meter.
  - Een echt doorgedreven regelgeving om tot verblauwing en vergroening te komen. Handhaving van regelgeving omgevingsvergunning bij bouwprojecten.
  - De data die voorhanden is plaatsgericht klaarzetten
  - Leidraad om te gebruiken in bepaalde gevallen
  - VB: toetsingskader voor het vellen van bomen gerelateerd aan de klimaatverandering: hitte + felle buien (ont- en verharden op private percelen). Modelverkavelingsvoorschriften die rekening houden met de klimaat- veranderingen.
- 
- Nood aan informatie/communicatie/sensibilisatie
    - Urgentie, kosten/baten, nood aan feiten/ tussenstappen in tijdslijn
    - Op twee niveaus: zowel binnen gemeentebestuur: nood aan goede voorbeelden, feiten en kennis om beleidsmakers en ambtenaren te overtuigen.
    - Naar burgers: feiten, voordelen, uitgespaarde kosten, kosten op langere termijn, ... Goede heldere communicatie
    -
  - Nood aan coördinatie binnen de gemeente – horizontale integratie thema
  - Ontwikkeling van klimaattoets in bestekken
  - Meer middelen: tijd, personeel en budget

Welke financiering heb je/ken je voor ondersteuning?

- Subsidies: duurzame klimaatprojecten en duurzame biodiversiteitsprojecten
- Groenblauwe parel

- Green Deal
- Natuur in je school
- Raamcontract groenblauwe onthardingsprojecten (VI-Br): ontwerp + uitvoering

Wie kan er een partner/stakeholder zijn?

- Provincie
- Stad
- Logo
- Regionale landschappen
- Andere lokale besturen

Aan welke bestaande ondersteuning denken jullie?

Logo: hitteplan, focus op bereikbaarheid, aandacht voor gezondheid, kwetsbare personen

- opleiding groendiensten (bestuur)
  - Burgercampagne voor meer bewustzijn (cfr. Campagne AIR-cool prov WVL)
  - Vertaalslag nodig naar landbouwers
  -

### 3. Groep rood (we hebben nog niet echt een hittebeleid)

Hoe komt het dat er nog geen maatregelen zijn genomen? Waar wringt het?

- Politiek (te weinig overtuiging dat het tot extra stemmen kan leiden)
- Draagvlak, geen overtuiging, weerstand burgers bij groene maatregelen: veiligheid en bereikbaarheid (vb. Tegen bomen)
- financieel voordeel voor burgers minder zichtbaar
- Nog te weinig sense of urgency/urgentie niet doorgedrongen bij andere diensten
- Budgetten, mensen & middelen
  - Onderhoudskosten zijn hoog
- Groendienst
  - Ziet dit als meer werk
  - Wordt te laat betrokken in het proces
- Tekort aan kennis binnen milieudienst
- Niet geïntegreerd in alle diensten (RO, openbaar domein, vastgoed, ...)
  - Te weinig
  - Geen kennisdeling binnen de diensten, ook te weinig samengewerkt
  - Mentaliteit switch nodig binnen alle diensten
- Ambitie, motivatie ontbreken vanuit ambtenaren
- Maatregelen vinden pas plaats binnen 1 specifieke plek of locatie

Wat ontbreekt er om tot actie over te gaan?

- Budget, tijd/personeel komt meermaals terug (zowel bij gemeenten als provincie)
- Coördinatie ontbreekt
- Te veel ad hoc aanpak, te weinig proactief, geen beleidsvisie. Een grote stad heeft een beleidskader, dit is moeilijk bij kleinere gemeenten. Er komen altijd andere dringendere dingen. Prioriteiten van degene met beschikkingsmacht zijn zo belangrijk.
- Geen expertise + overtuigingskracht
  - Tool om draagvlak te creëren

- Begeleiding van tools om projecten verder te ondersteunen en zo samen naar het bestuur te trekken
- Samenwerking over diensten heen, niet alleen vanuit milieu/klimaat. Samenwerking dienst welzijn, omgeving.
- Vergroening wordt volledig gestuurd vanuit technische dienst (bij opmaak plannen), maar andere diensten te weinig betrokken.
- 'Hete patat' wordt doorgeschoven tussen diensten
- Plannen belanden te veel in de schuif, samenwerking rond uitvoering mist ook
- Het draait te hard op good will/enthousiasme van specifieke personen
- Bewustwording en know how
  - Tastbaar maken van maatregelen.
- Geen schepen van leefmilieu/omgeving (wel landbouw/RO)
- Geen correcte insteek via studie bureaus
- Bestuurstermijn staat haaks op de implementatie van adaptatiemaatregelen aka groene maatregelen
- Valorisatie van interventies ontbreekt
  - Vb. ANB?
- Dorpsvertaling van stedelijke projecten; te weinig voorbeelden van kleinere gemeenten, zij hebben vaak de meeste nood aan ondersteuning
- Ambtenaar die overkoepelend werkt vb. Stadsontwikkelaar

Bij welk onderdeel zouden jullie ondersteuning kunnen gebruiken? Waar is er nood aan?

- Voorbeelden van andere gemeenten werken soms wel
  - Vooral nood aan goede voorbeelden in kleinere gemeenten.
  - Vertaalslag nodig tussen grote stedelijke projecten naar kleinere projecten
- Wetgeving: als iets moet, moet het
- Coördinatie: kapstok om over diensten heen te werken. Iemand van 'bovenaf' die incentive geeft om samen te werken rond opstelling en uitvoering plan
- Financiering
- Steun sensibilisatie inwoners
- Opleidingen
- Begeleiding met expertise: vb. aanpak participatietrajecten (NIMBY), vb. Stappenplan VMM
- Belang van blijvend en continue sensibiliseren van het politieke niveau over het klimaat (mitigatie én adaptatie)
- Goede marketing voor het “duurzaam verhaal”
- Vanuit een hogere overheid concrete doelen formuleren, maar belang consequentie
- Perceptie omdraaien (want dit is nu: het gaat geld kosten, het is altijd miserie en ik ga niets meer mogen)
- Voorbeeld zoeken dat draagvlak kan bewerkstelligen: geen plek waar parkings worden weggehaald
- Hitteplan/studie op projectniveau beginnen= hittetoets, zo kan je toch al tonen dat het kan op een specifiek project en kan je dat als stapsteen gebruiken
- Subsidiering van rioleringswerken moet uitgebreid worden zodat adaptatiemaatregelen eenvoudiger geïmplementeerd kunnen worden.
- Uitbreiding van watertoets vb. Klimaattoets en hittetoets?
  - Publiek + openbaar domein

- Heel het jaar door
- Er zou dan ook moeten ondersteuning moeten worden voorzien voor de implementatie van de klimaattoets
- Ondersteuning subsidieaanvraag

#### Welke ondersteuning/aanbod ken je?

- Infosessie “hoe hou je je huis koel” van Dialoog :)
- VMM tools
- Advies vragen bij provinciaal steunpunt duurzaam bouwen
- Cool Towns
- Tuincoaches
- LEKP 1 & 2
- RLVA
- Bos+

#### Voorbeelden van wat welk werkt:

- Voorbeeld zoeken dat draagvlak kan bewerkstelligen: geen plek waar parkings worden weggehaald
- Hitteplan op projectniveau beginnen, zo kan je toch al tonen dat het kan op een specifiek project en kan je dat als stapsteen gebruiken